Landskonferansen for friluftsliv i Tromsø 2. – 4. juni 2004

BEFARING KALSLETTA, TORSDAG 3. JUNI, 09.00 – 12.00

Tema: Infrastruktur for fysisk aktivitet i en bydel under utbygging.
"Du må ha gådd stian for å være i stand til å ta vare på de."

Status
Ny bydel, storstilt utbygging starta opp 1995 fra Pyramiden på Hungeren til Sollielva (eg. Kalslettnes)
Bygdelandskapet på matrikkelgården Kalsletta, gårdsnr. 18
Innfallsport til Tromsø, Mellomriksvegen E-8, "Nordlysvegen", Tromsø – Haparanda
Strandsonen er nedbygd, E-8 fra Tromsøsvingen (Kubergan) til Tomasjordnes. Fullført 1980

Infrastruktur
Reinen skole i nordenden av bydelen
Kjøpesenter på Hungeren
Gamle E-78 - Solstrandvegen
Tre høgspentlinjer
Trafoen på Hungeren
Pr. i dag er det ikke satt av arealer til grønnstruktur; tur og trimstier, skiløyper, akebakker, parker eller anna infratruktur for bevegelse og naturopplevelser i noen del av utbyggingso,rådet
Privat museum, Tromsø Forsvarsmuseum med Tirpitsutstillinga på Bruelvsletta

Planer
- Mange reguleringsplaner for gårdsnr. 18, godkjent
- Arealdelen for bydeler og bynære soner
godkjent november 2000 –
effektive utbyggingsstrategier, enkeltvise enkle bebyggelsesplaner
Utbyggingsavtaler, selvjustis på utbyggersida
Ingen retningslinjer for grønnstruktur
Ingen retningslinjer med byggeforbud inntil sjø og vassdrag
Ingen estetiske retningslinjer
- Kommunedelplan for idrett og friluftsliv
Under utarbeiding

Problemstilling
Hvordan utvikle identitet og tilknytning til landskapet gjennom en ny skole i en ny bydel?
Hvordan ta vare på landskap, kulturminner og naturkvaliteter i utbygginga?
Brukermedvirkning i utbygginga av en ny bydel der det ikke er etablert byboer-tradisjoner?
Hvordan få brukermedvirkning til å fungere når bydelen ennå ikke er organisert som lokalsamfunn?

Aktører i området:
Reinen skole,
Reinen Idrettslag,
Reinen Vel, Gammelgård Vel,
"De seks busketerer" – vennegjeng som har inngått avtale med grunneier på Solligården om stell av skog og stier
Innlandet og Ytre Ramfjord grunneierlag.
Troms Kraft,
Mange utbyggere

Guider fra Tromsø kommune:
Ragnhild Sandøy, kultur, Per Hareide, Byutvikling; Edin Kipperssund, Byutvikling
Det var dessverre ikke mulig å møte representanter fra beboere og andre aktører

Kulturstien på 18/16 – Kaldslettnes i Tromsø

Kom, følg min barndoms stier. Fortalt av Andreas Larsen, 75 år

Litt gårdshistorie

Kalsletta er det navnet på landskapet fra Gammelgård langs stranda sør forbi Tromsøsvingen. Navnet kommer kanskje av ordet "kale", som betyr lang. Fram til 1824 var Kalsletta i sin helhet en del av det gamle kirkegodset; Tromsø prestegård. I 1824 begynte man å dele fra eiendommer, slik at de som bygsla jorda kunne få sjølstendige bruk. Gårdene fikk forskjellige navn, og gården som Andreas Larssens tippoldefar overtok i 1825 fikk navnet Kalslett.

Før ca. 1925 var bare jorda nedenfor veien dyrka. Utmarka over veien var beite, slåttemark og vedskog. All mark på oversida av vegen var et eneste steinskred. Fra ca.1925 begynte Alf Larsen å rydde og fulldyrke ovenfor veien.

Saueholdet ble avvikla først på 40-tallet og melkeproduksjonen i 1957. Ei stund solgte eierne høy og grovfor. I 1960-åra ble det planta norsk gran og sitkagran (alaskagran) i de aller bratteste bakkene. Jorda er næringsrik, og der det fram til 1960 var åpne beitemarker er det nå tett bjørkeskog.

Stein og stein

Stein fra nybrottene brukte han til murer og til å bygge kjerrevegen oppover skogen. Alle veimurene, husmurene, stikkrennene og tunnelen er bygd med spett og stubbebryter. Steinen ble transportert med hest og steinslede – den siste steinsleden er tatt vare på og står i sommerfjøset.

Mye stein ble frakta til Storsteinnes, til bygging av steinkaia til Øyvin Larsen som drev butikk i bygningen der Sparebanken Nord-Norge hadde filial. - Karene fra alle gårdene her omkring kjørte stein, de tok med seg hesten og steinsleden, fylte opp et lass og kjørte nordover. De rakk et

par lass om dagen, tre kroner lasset fikk de, minnes Andreas Larssen. - Åh, her var mye stein. Jeg kan huske far min i måneskinnskvelder, da kunne vi høre lyden ned til huset mens han bora i stein som skulle sprenges. Det var lange, lange arbeidsdager. Og lengst var den for kvinnfolkan,

som var først oppe og sist i seng. Men, det var ingen som sulta på Kalsletta. Ingen rikdom, men jorda var fruktbar, her var store husdyrflokker og fisk i havet.

Atkomst
10 av "severdighetene" er merka.
Stien begynner ved Ostesteinen under Liflåget. Følg den gamle kjerrevegen oppover bakkene, forbi små slåttemarker og stødige murer, der stein i tusentall vitner om årtiers møysommelig arbeid. Du møter skogen og finner en av de mange krætturstiene der dyr har tråkka lenge før mennesker slo seg ned. Kommer du tidlig på sommeren, slår lyngduften imot deg allerede nede i lia. I august kan du bade blikket i geitramssenger og plukke blåbær.

Fra Liflågbakken går kjerrevegen oppover skogen.
Én sti fører fram til Reinkalvhaugen, som trulig fikk navn den gangen svensksamene holdt til i fjellet her store reinflokker.

En annen bringer deg til Orrhaugen, der det vrimla av orrfugl i Andreas' barndom. I Einholten vokser einer som er over to meter høye.

"Fjørtofthytta" på Storflata, er ei lita, rødmalt hytte som ble satt opp av Borgny og Karl Fjørtoft først på 1930-tallet, og som nå eies av Kjell Fjørtoft og søstera Bjørg. Fra hytta kan du gå sørover og finne Olderskogen, der gamle oretrær knudrer og kroker seg langs marka og om hverandre og gir en trolsk stemning.

Til fjells
Svinger du mot nord fra hytta, kan du følge Sollielva opp over skoggrensa.
Du kan svinge over myrene og sørover mot Skrekkråa.
Ser du godt etter øverst mot skaret, finner du restene av demningen som i si tid holdt Tromsø Tøndefabrikk i gang.
Vannføringa i Sollielva, som fra gammelt av het Møllnelva, var ikke alltid til å stole på. Fra sist på 1800-tallet og fram til 1915 gikk en mann morgen og kveld opp på fjellet for å åpne og lukke luka i demningen, slik at skovlhjulet, som skaffa kraft til tønnefabrikken, skulle få nok vann hele dagen. Siden ble det bygd ny demning lenger ned, kalt Synken.

Fra Skaret kan du gå ned i Djupdalen og her kan du velge retning videre. Turen langs elva nedover mot Kalvebakken er en fantastisk opplevelse. Går du lenger opp langs sauestien over gruveinngangene og sørover, får du bedre oversikt og utsikt. Eller du kan gå nordover langs Rallarvegen mot Svarthammaren og ned i Tromsdalen.

Fra Skaret kan du også gå nordover mot Bønntuva eller sørover opp på fjellet til Lauritz Larssens varde og videre langs ryggen ned til Berg eller Sandvikeidet.

Kulturstien
Ostesteinen
Verkstedet
Post 1 Buene på Geitbergan
Post 2 Steingjrede og oppfylling
Post 3 Gammel slåttemark

Post 4 Sitkagran planta i 1964 og 1965
Post 5 Feveien
Post 6
Dette er en potetåker.
Post 7 Sommarfjøsen
X Spilegjerdet
Y Hesjer
Post 8 Steintunell
Post 9 Kjelda
Post 10
Post 11 Stikkrenne og tørrmur
Post 12 Løypstrengen
Post 13 Torvegjerdet